

POSTANOWIENIE

Dnia 30 kwietnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Wiesława Buczek - Markowska
Sędziowie:	SO Zbigniew Ciechanowicz (spr.) SR del. Ziemowit Parzychowski
Protokolant:	st. sekr. sąd. Dorota J. Szlachta

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 kwietnia 2015 roku w S.

sprawy z wniosku (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P., (...) Spółki Akcyjnej w K.

z udziałem E. M., M. M. (1), (...) Spółki Akcyjnej w P.

o zasiedzenie

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawcę (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w P. na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 23 maja 2014 roku, sygn. akt II Ns 2206/12

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w pkt 1 i 3 w taki sposób, iż:

a. w pkt 1 - ustalić, iż (...) S.A. z siedzibą w P. (poprzednik prawny wnioskodawcy (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.) nabyła poprzez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu obciążającą nieruchomość stanowiącą działkę gruntu numer (...) położoną w miejscowości W. przy ul. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta KW (...), a będącą własnością uczestników M. M. (1) i E. M., polegającą w szczególności na eksploatacji, dokonywaniu kontroli, przeglądów, konserwacji modernizacji i remontów, usuwaniu awarii, wymianie urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej, dokonywaniu przesyłu energii elektrycznej oraz na prawie wstępu na obciążony grunt w celu wykonywania przedmiotowych prac, na której posadowione są urządzenia infrastruktury energetycznej: napowietrzna linia elektroenergetyczna 15 kV numer 101 relacji G.-D. z dniem 31 stycznia 1998 r. oraz napowietrzna linia elektroenergetyczna 110 kV numer (...) relacji P.-G. z dniem 13 grudnia 2003 r., w zakresie opisanym w wersji I opinii biegłej sądowej K. P. opisaney w k. 671 akt,

b. dodać nowy pkt 1a - ustalić, iż (...) S.A. z siedzibą w W. (poprzednik prawny wnioskodawcy (...) S.A. z siedzibą w K.) nabyła z dniem 13 grudnia 2003 r. poprzez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu obciążającą nieruchomość stanowiącą działkę gruntu

numer (...) położoną w miejscowości W. przy ul. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta KW (...), a będącą własnością uczestników M. M. (1) i E. M., polegającą w szczególności na eksploatacji, dokonywaniu kontroli, przeglądów, konserwacji modernizacji i remontów, usuwaniu awarii, wymianie urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej, dokonywaniu przesyłu energii elektrycznej oraz na prawie wstępu na obciążony grunt w celu wykonywania przedmiotowych prac, na której posadowione są urządzenia infrastruktury energetycznej w postaci napowietrznej linii elektroenergetycznej 220 kV relacji K.-G. w zakresie opisanym w wersji I opinii biegłej sądowej K. P. opisaney w k. 671 akt i oddalić wnioszek w pozostałej części,

c. w pkt 3 – ustalić, iż wnioskodawcy i uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie,

II. oddalić apelację wnioskodawcy (...) S.A. z siedzibą w K. w pozostałym zakresie,

III. ustalić, iż wnioskodawcy i uczestnicy ponoszą koszty postępowania apelacyjnego związane ze swoim udziałem w sprawie.

Uzasadnienie postanowienia z dnia 30 kwietnia 2015 r.:

I.

Wnioskiem z dnia 2 sierpnia 2012 r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P. wystąpiła o stwierdzenie, że z upływem dnia 1 lutego 2009 r. nabyła, będąc w dobrej wierze, w drodze zasiedzenia służebność przesyłu polegającą na korzystaniu tj. w szczególności eksploatacji, dokonywaniu kontroli, przeglądów, konserwacji modernizacji i remontów, usuwaniu awarii wymianie urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej, dokonywaniu przesyłu energii elektrycznej oraz na prawie wstępu na obciążony grunt w celu wykonywania przedmiotowych prac, z 791,6 m² nieruchomości stanowiącej działkę gruntu numer (...) położonej w miejscowości W. przy ul. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta KW (...), w części na której posadowione są urządzenia infrastruktury energetycznej w postaci napowietrznej linii elektroenergetycznej 15 kV numer 101 (w 1978 r.) oraz napowietrznej linii elektroenergetycznej 110 kV numer (...) relacji P.-G. (1951 r.). Wnioskodawczynie podała również, iż przedmiotowa nieruchomość nieprzerwanie od dnia 29 sierpnia 1984r. stanowi własność uczestników, którzy nabyli ją w drodze sprzedaży od Skarbu Państwa. Przy czym przedmiotowe urządzenia zostały posadowione na nieruchomości w okresie, gdy stanowiła ona jeszcze własność Skarbu Państwa.

W piśmie z dnia 22 października 2012r. E. Operator zmodyfikowała swoje stanowisko wskazując, iż zasiedzenie służebności nastąpiło z dniem 29 sierpnia 2004r. albowiem datą początkową, od której można obliczać termin zasiedzenia jest nabycie przez uczestników własności nieruchomości w W.. Jednocześnie wnioskodawczynie wniosła o stwierdzenie zasiedzenia na rzecz swojego poprzednika prawnego (...) SA służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu.

(...) S.A. w P. przychylił się w całości do wniosku o stwierdzenie zasiedzenia potwierdzając wszystkie podane przez E. Operator okoliczności wskazane jako podstawa faktyczna żądania.

Uczestnicy E. M. i M. M. (1) wnieśli o oddalenie wniosku o zasiedzenie. Uczestnicy podali, że przez ich działkę faktycznie przebiega linia wysokiego napięcia 110 kV zawieszona na słupach kratowych, przy czym linia zawieszona jest na słupach wspólnie z linią 220 kV stanowiącą własność innego operatora przesyłowego. Ponadto na działce przebiega także linia średniego napięcia 15 kV zamontowana na słupach żelbetowych prefabrykowanych. Uczestnicy zakwestionowali dobrą wiarę wnioskodawcy i jego poprzedników prawnych, na którą powołała się wnioskodawczynie.

II.

(...) z siedzibą w K. we wniosku z dnia 5 grudnia 2012 r. zażądały stwierdzenia, że z dniem 1 maja 1994 r. nabyły przez zasiedzenie służebność polegającą na nieodpłatnym i nieograniczonym w czasie prawie do posadowienia na nieruchomości stanowiącej działkę numer (...) w W. będącej własnością uczestników i utrzymywania posadowionych, przebiegających przez nieruchomość urządzeń napowietrznej linii elektroenergetycznej oraz związanej z nią i wynikającej z obowiązujących przepisów prawnych strefy ograniczonego korzystania z nieruchomości, a także korzystania z nieruchomości w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania napowietrznej linii elektroenergetycznej przebiegającej przez tę nieruchomość, w tym poprzez jej eksploatację, dokonywanie kontroli, przeglądów, konserwacji napraw, modernizacji i remontów, przebudowie, odbudowie, usuwaniu awarii lub wymianie urządzeń w całości lub ich poszczególnych części, jak również poprzez dostęp do urządzeń linii, polegający na prawie przechodu i przejazdu przez nieruchomość, przy czym służebność miałyby być wykonywana przez każdorazowego właściciela linii elektroenergetycznej na części działki stanowiącej pas gruntu wyznaczony na mapie nieruchomości sporządzonej do celów zasiedzenia służebności gruntowej przez biegłego sądowego uprawnionego geodetę, który to pas gruntu stanowi część działki pozostającą w pasie o szerokości 25 m.

W uzasadnieniu wniosku spółka podała, że jest właścicielem napowietrznej linii elektroenergetycznej 220 kV K.-G., która przebiega między innymi przez działkę stanowiącą własność uczestników i stale korzysta z niej w celu przesyłu energii. Spółka podała także, że przedmiotowa linia elektroenergetyczna została wybudowana w latach 1972-1974, a z chwilą jej wybudowania nastąpiło objęcie w posiadanie służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu, zatem w ocenie wnioskodawczyni okres zasiedzenia należy liczyć od daty 30 kwietnia 1974 r., a więc termin zasiedzenia upłynął z dniem 30 kwietnia 1994 r.

Uczestnicy M. M. (1) i E. M. wnieśli o oddalenie wniosku (...).

Postanowieniem z dnia 19 grudnia 2012 r. połączono sprawę z wniosku E. Operator o stwierdzenie zasiedzenia służebności na nieruchomości M. M. (1) i E. M. ze sprawą o stwierdzenie zasiedzenia służebności z wniosku (...) Spółki Akcyjnej.

Postanowieniem z dnia 23 maja 2014 r. Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie w sprawie o sygn. akt II Ns 2206/12 oddalił wnioski o zasiedzenie (pkt 1) i obciążył wnioskodawców kosztami postępowania (pkt 2 i 3).

Powyższe rozstrzygnięcie oparto o następujące ustalenia:

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w P. zarejestrowana jest w Krajowym Rejestrze Sądowym Rejestrze Przedsiębiorców pod numerem (...). Przedmiotem działalności spółki jest między innymi wytwarzanie, przesyłanie, dystrybucja i sprzedaż energii elektrycznej. (...) Spółka Akcyjna powstała w dniu 17 grudnia 2002 r. z połączenia kilku spółek akcyjnych prowadzących działalność w powyższym zakresie, między innymi w ten sposób przejęła (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w S., która była następcą prawnym Zakładu (...).

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. zarejestrowana jest w Krajowym Rejestrze (...) pod numerem (...). Spółka zawiązana została w dniu 7 grudnia 2006 r. przez (...) Spółkę Akcyjną w P., a przedmiotem jej działalności jest między innymi dystrybucja energii elektrycznej. Umową zbycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa z dnia 30 czerwca 2007 r. (...) Spółka Akcyjna w P. przeniosła na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. prawo własności ruchomości związanych z prowadzeniem działalności w zakresie dystrybucji energii elektrycznej: linii kablowych, napowietrznych, sieci dystrybucyjnych oraz zespołów elektroenergetycznych, stacji i rozdzielni energetycznych, transformatorów, prawa własności nieruchomości i użytkowania wieczystego gruntów i inne prawa związane z prowadzeniem działalności dystrybucyjnej.

(...) Spółka Akcyjna w K. zarejestrowana jest w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem (...) jako przedsiębiorca prowadzący działalność między innymi w zakresie przesyłania energii elektrycznej.

Działka gruntu numer (...) stanowi niezabudowaną działkę gruntu z przeznaczeniem na łąki trwale położoną przy ul. (...) w W. powierzchni 0,48 ha. Dla nieruchomości tej prowadzona jest w Sądzie Rejonowym Szczecin-Prawobrzeże

i Zachód w Szczecinie księga wieczysta KW (...). Właścicielami nieruchomości od 29 sierpnia 1984 r. są M. M. (1) i E. M. na zasadzie wspólności ustawowej małżeńskiej. Małżonkowie nabyli nieruchomość od Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w B.. Spółdzielnia nabyła nieruchomość z kolei od swojego członka M. S. w dniu 24 listopada 1977 r.

Sąd Rejonowy ustalił, iż przez nieruchomość przebiegają napowietrzne linie elektroenergetyczne 15 kV numer 101, 110 kV numer (...) relacji P.-G. oraz 220 kV relacji K.-G.. Na nieruchomości posadowiony jest słup kratowy odporowo-naróżny serii M52 numer 102 w przebiegu linii elektroenergetycznej 220 kV, który jednocześnie jest słupem numer 49 linii 110 kV oraz słup betonowy linii 15 kV.

A.

Linia 15 kV W. –R. numer 101 wybudowana została przed 1978 r., a w 1978 r. została przebudowana na podstawie projektu wykonanego przez E. w W. i od tego czasu otrzymała nazwę relacji (...) G.-D.. Linia oznaczona jest numerem inwentarzowym 28-260-33. Po remoncie w 1978 r. przebieg linii nie zmienił się. W 1991 r. wybudowana została stacja transformatorowa (...) numer (...), która zasilana była z linii numer 101. W związku z budową stacji transformatorowej sporządzona została dokumentacja obrazująca posadowienie przedmiotowego urządzenia energetycznego oraz przebieg linii 15 kV. Od czasu przebudowy linia była nieprzerwanie eksploatowana w celu przesyłu energii elektrycznej przez kolejne zakłady energetyczne. Linia przeszła kapitalny remont i modernizację w 1978 r. Obecnie linia eksploatowana jest przez sekcję majątku sieciowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P..

B.

Linia 110 kV numer (...) została wykonana w 1951 r. i eksploatowana była przez przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...), następnie od 1958 r. przez przedsiębiorstwo państwowe Zakłady (...), w skład którego wchodził Zakład (...) w S.. W październiku 1967 r. linia przekazana została na majątek Zakładów (...). Następnie w 1976 r. linia przejęta została przez Wspólnotę (...) i (...) Brunatnego powstałą z połączenia Zakładów (...) i Zakładów (...), zaś od 1989 r. weszła w skład przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w S., które w dniu 12 lipca 1993 r. przekształcone zostało w spółkę akcyjną Zakład (...) Spółka Akcyjna w S.. Spółka ta w dniu 30 listopada 1999 r. zmieniła firmę na (...) Spółka Akcyjna. W dniu 2 stycznia 2003 r. nastąpiło połączenie (...) S.A. w S. z (...) S.A. w P., w związku z tym linia 110 kV numer (...) została przez tę ostatnią spółkę przejęta. Po zawiązaniu spółki (...) linia przejęta została do eksploatacji przez tę spółkę.

Linia 110 kV wybudowana została na podstawie projektu technicznego z grudnia 1951 r. sporządzonego przez E. G. na zlecenie Zakładu (...). Zgodnie z projektem linia 110 kV zawieszona była na drewnianych słupach oznaczonych numerami 1-52 i przebiegała w relacji P.-S. zasilając fabrykę papieru w S. oraz kombinat hutniczy w S.. Przy czym na odcinku od słupa 31 do 52 linia posiadała 1 tor.

W 1983 r. linia została przebudowana na konstrukcje stalowe kratowe serii B2 i wprowadzona do nowo wybudowanej rozdzielni w Stacji G. otrzymując ostatecznie relację P.-G.. Przebudowa prowadzona była na podstawie projektu wykonanego przez E. w W. na zlecenie Zakładu (...) w S.. Polegała na demontażu istniejącej linii na odcinku od słupa 32, wykonaniu nowego toru na odcinku od słupa 32 do słupa oznaczonego numerem 102 linii dwutorowej K.-G., zmianie trasy linii na odcinku od słupa 43 do słupa 102, zmianie typu słupów oraz zmianie przekroju przewodów. Po przebudowie linia liczy ogółem 52 słupy i jest linią dwutorową o długości 23.408 m. Końcowy odbiór techniczny przebudowy odbył się w dniu 13 grudnia 1983 r. Nie stwierdzono niezgodności z projektem i niedoróbek. Linia została przyjęta do eksploatacji z dniem 13 grudnia 1983 r. Obecnie linia ta jest linią jednotorową do słupa numer 49, który znajduje się na działce numer (...), a od tego słupa do stacji G. ma dwa tory.

Obecnie eksploatacją linii napowietrznej 110 kV numer (...) zajmuje się rejon wysokich napięć w S., gdzie od 1975 r. zatrudniony jest A. Ł., który pełni funkcję kierownika działu wspomaganie dystrybucji i nadzoruje stan techniczny sieci o napięciu 110 kV. Linia 110 kV numer (...) jest jedną z kluczowych linii zasilających miasto S. na poziomie napięcia 110 kV. E. Operator na podstawie umowy z (...) zajmuje się także usuwaniem awarii, naprawami linii 220 kV

C.

Linia 220 kV relacji K.-G. o całkowitej długości 48,66 km wybudowana została w 1974 r. na podstawie projektu Biura (...) w K. na zlecenie Zakładu (...) w S.. Po jej przekazaniu do eksploatacji w kwietniu 1974 r. podłączona została pod napięcie 110 kV. Do jej uruchomienia wykorzystano czynne linie 110 kV, w tym linię 110 kV P.-G., która obecnie zawieszona jest na konstrukcjach stanowiących część linii 220 kV. Docelowo linia miała być powiązana z rozdzielnią 110 kV G. i z rozdzielnią 110 kV (...). Trasa linii na początkowym odcinku znajdowała się w wiązce linii 220 i 400 kV przewidzianych do wyprowadzenia ze stacji K. pomiędzy kompleksem leśnym a wsią S., na dalszych odcinkach aż do przekroczenia rzeki O. usytuowana była w kompleksach leśnych, po przekroczeniu rzeki O. lokalizacja wynikała z żądań ówczesnych władz wojskowych, natomiast od wsi W. do stacji G. trasa linii biegła wzdłuż osi istniejącej linii 110 kV G.-P. Od chwili oddania do eksploatacji linia nieprzerwanie wykorzystywana jest przez kolejne zakłady energetyczne do przesyłu energii elektrycznej, tzn. początkowo przez Zakłady (...), w skład których wchodził Zakład (...), a następnie przez samodzielne przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w S..

Zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 r. z dniem 12 lipca tego roku dokonano podziału Przedsiębiorstwa Państwowego Zakład (...), a linia elektroenergetyczna 220 kV relacji K.-G. wniesiona została aportem do spółki (...) S.A. W dniu 24 października 2007r. zmieniono firmę spółki na (...) S.A. W wyniku podziału spółki (...) w dniu 5 grudnia 2007r. powstała spółka (...) S.A. , do której aportem wniesiono przedsiębiorstwo przesyłowe wraz z przedmiotową linią. Spółka ta następnie w dniu 11 grudnia 2008r. zmieniła firmę na (...) S.A.

W 1983 r. w związku z opisywaną wyżej przebudową linii 110 kV numer (...) oraz rozbudową stacji G. linię podłączono pod napięcie 220 kV. Obecnie linia eksploatowana jest przez (...) Spółkę Akcyjną w K..

Sąd Rejonowy ustalił, iż na wszystkich trzech liniach dokonywane były regularne coroczne oględziny stanowiące podstawową czynność eksploatacyjną i polegające na przeprowadzeniu obchodu monterskiego pieszego celem ustalenia, czy stan techniczny linii jest zgodny z wymogami określonymi w przepisach. Ponadto przeprowadzane były co 5 lat przeglądy linii. Usterki te były usuwane, co stwierdzano w protokołach przeglądów oraz kartach oględzin. W ramach bieżącej konserwacji dokonywane było malowanie antykorozyjne słupów, naprawy przewodów, uziemień i wymiany izolatorów. W trakcie eksploatacji dochodziło do awarii, które były usuwane w ramach napraw poawaryjnych, co wymagało wjazdu na teren nieruchomości oznaczonej numerem 17.

Sąd Rejonowy wnioski obu przedsiębiorców przesyłowych uznał za niezasadne.

Za bezsporne uznano to, że w chwili nabycia nieruchomości stanowiącej działkę numer (...) przez uczestników E. M. i M. M. (1) tj. w dniu 29 sierpnia 1984 r. znajdowały się na niej wszystkie urządzenia elektroenergetyczne, które są tam obecnie.

Sąd Rejonowy uznał, iż odnośnie linii 15 kV w ogóle nie wiadomo, kiedy została ona wybudowana, lecz nastąpiło to niewątpliwie przed 1978 r., bo w 1978 r. nastąpiła jej przebudowa. Odnośnie eksploatacji linii przedłożono jedynie karty oględzin i karty inwentarzowe datowane na lata 80. Odnośnie pozostałych linii stwierdzono, że przedstawione dokumenty wyrywkowo potwierdzają wybudowanie i oddanie urządzeń do eksploatacji. I tak, linia 110 kV została oddana do eksploatacji w listopadzie 1967 r., co pozwala na przyjęcie, że została wybudowana wcześniej tj. w 1951 r. zgodnie z twierdzeniami wnioskodawców. Zaś linia 220 kV wybudowana została przed 1974 r. , a w 1983 r. została przebudowana i podłączona pod napięcie 220 kV.

W ocenie Sądu Rejonowego żaden z wnioskodawców nie wykazał więc początku posiadania i nie wiadomo, czy w dacie posadowienia urządzeń nieruchomość stanowiła własność Skarbu Państwa, czy też nie. Uczestnicy przedłożyli dokumenty, z których wynika, że nieruchomość stanowiąca działkę numer (...) położoną w W. co najmniej od 24 listopada 1977 r. stanowiła własność osoby fizycznej M. S. i zarzucili, że żaden z operatorów przesyłowych w niniejszej sprawie nie przedłożył dokumentu potwierdzającego wyrażenie przez właściciela nieruchomości zgody na posadowienie na nieruchomości linii elektroenergetycznych.

Sąd Rejonowy uznał, iż na podstawie przedłożonych dokumentów można przyjąć, że linia 15 kV działała od 1978 r., linia 110 kV od 1967 r. oraz linia 220 kV od 1974r. stwierdzić należy, iż co najmniej linia 15 kV posadowiona została wówczas, gdy grunt nie stanowił już własności Skarbu Państwa powinny więc zostać przedłożone dokumenty potwierdzające uzyskanie zgody właściciela na budowę i dochowanie wymaganej procedury.

Sąd Rejonowy uznał, że przedsiębiorstwo państwowe, jako państwowa osoba prawna nie mogło nabyć w wyniku zasiedzenia m.in. służebności gruntowej (art. 292 k.c.), mogło jednak do okresu posiadania, wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 r., zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2006 r., I CSK 11/05, nie publ.). Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, co do dowodowej funkcji decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami (Dz. U. Nr 79, poz. 464 z późn. zm.) Sąd Rejonowy uznał, iż decyzja taka mogła stwierdzać, że przedsiębiorstwo, jako wykonująca zarząd nieruchomością, kontynuowała w dniu 5 grudnia 1990 r. posiadanie, które do dnia 1 lutego 1989 r. było przypisywane Skarbowi Państwa, a później bezpośrednio już temu przedsiębiorstwu. W niniejszej sprawie decyzji takiej nie przedstawiono, a wnioskodawcy nie powoływali się także na inne dokumenty mogące służyć wykazaniu omawianego przejścia posiadania ze Skarbu Państwa na poprzednika prawnego wnioskodawcy w sposób przewidziany w art. 348-351 k.c.. Wnioskodawcy w zasadzie powoływali się jedynie na zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 r., na podstawie którego z dniem 12 lipca tego roku dokonano podziału Przedsiębiorstwa Państwowego Zakład (...), które wydane zostało w oparciu o ustawę z dnia 5 lutego 1993r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych p szczególnym znaczeniu dla gospodarki, ono nie dowodzi jednak przeniesienia posiadania ze Skarbu Państwa na przedsiębiorstwo państwowe. Z uwagi na to wszelkie późniejsze akty dowodzące przekazania zorganizowanej części przedsiębiorstwa wraz z liniami elektroenergetycznymi i służebnościami nie mogą konwalidować braku przekazania posiadania ze Skarbu Państwa na przedsiębiorstwo państwowe, z którego potem w drodze przekształceń wyodrębnili się oboje wnioskodawcy.

Biorąc powyższe pod uwagę oba wnioski oddalono stwierdzając, iż nie doszło do przejścia posiadania ze Skarbu Państwa na przedsiębiorstwo państwowe, a tym samym w dalszym toku przedsiębiorstwo nie mogło przenieść tego posiadania na spółki będące poprzednikami wnioskodawców.

Apelacje od postanowienia Sądu Rejonowego wnieśli obaj wnioskodawcy.

(...) Sp. z o. o. w P. zaskarżyła powyższe postanowienie w części, tj. w punkcie I i III oddalającym jej wniosek i w zakresie rozstrzygnięcia o obowiązku kosztów postępowania sądowego, wnosząc o zmianę zaskarżonego orzeczenia i stwierdzenie, że poprzednik prawny wnioskodawczyni (...) S.A. w P. nabyła z dniem 29 sierpnia 2004 r. przez zasiedzenie ograniczone prawo rzeczowe w postaci służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu i detalicznie opisanej w treści apelacji. Nadto zażądano przyznania od uczestników M. i E. M. na rzecz wnioskodawczyni zwrotu kosztów postępowania z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje, ewentualnie wniesiono o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania właściwemu Sądowi I instancji z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia co do kosztów postępowania odwoławczego.

Zaskarżonemu orzeczeniu postawiono następujące zarzuty:

1. naruszenia prawa materialnego:

a) art. 176 k.c. poprzez przyjęcie, iż w niniejszej sprawie nie doszło do przeniesienia posiadania służebności gruntowej w treści odpowiadającej służebności przesyłu ze Skarbu Państwa na rzecz przedsiębiorstwa państwowego będącego poprzednikiem prawnym wnioskodawczym, podczas gdy okoliczność ta znajduje potwierdzenie w materiale dowodowym zgromadzonym w niniejszej sprawie, w szczególności w dokumentacji wykazującej następstwo prawne dokonujące się w poszczególnych latach po stronie wnioskodawczym;

b) art. 292 kc w zw. z art. 352 kc w zw. z art. 339 kc i art. 340 kc w zw. z art. 352 § 2 kc poprzez ich niezastosowanie i przyjęcie, że wnioskodawczyni nie wykazała ciągłości posiadania urządzeń energetycznych posadowionych na nieruchomości o numerze działki (...) położonej przy ul. (...) w W. w postaci linii średniego napięcia 15 kV oraz wysokiego napięcia 110 kV, podczas gdy z dokumentacji technicznej dotyczącej ww. linii energetycznych przedłożonych do akt niniejszego postępowania, w tym w szczególności z telefonogramu numer 15 z dnia 8 listopada 1967 r., protokołu końcowego odbioru technicznego z dnia 13 grudnia 1983 r. i telefonogramu numer 239 z dnia 5 stycznia 1984 r. oraz dokumentacji obrazującej następstwo prawne po stronie wnioskodawczyni (...) Sp. z o. o. w P. wynika fakt nieprzerwanego ciągu przeniesienia posiadania służebności gruntowej o treści odpowiadającej przesyłu między Skarbem Państwa, a państwowym przedsiębiorstwem energetycznym;

c) art. 352 § 1 kc w zw. z art. 305(1) kc oraz w zw. z art. 172 kc i art. 292 kc oraz art. 7 kc poprzez ich niezastosowanie, a w konsekwencji ustalenie, iż w niniejszej sprawie nie zostały spełnione przesłanki zasiedzenia służebności gruntowej w treści odpowiadającej służebności przesyłu, albowiem nie upłynął jeszcze trzydziestoletni okres wykonywania służebności przez wnioskodawczynię i jego poprzedników prawnych wymagany do nabycia służebności przez zasiedzenie, podczas gdy całość materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie przemawia za uznaniem, iż w stosunku do urządzeń energetycznych zlokalizowanych na działce o numerze ewidencyjnym (...) nastąpiło zasiedzenie takiej służebności;

2. naruszenia przepisów prawa procesowego mającego istotny wpływ na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy, a mianowicie:

a) art. 217 § 1 w zw. z art. 227 i art. 232 zd. 1 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc poprzez zaniechanie przeprowadzenie postępowania dowodowego w niniejszej sprawie w kierunku ustalenia kwestii własności nieruchomości stanowiącej działkę gruntu numer (...) położonej przy ul. (...) w W., dla której Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą KW (...) poprzez pominięcie zgłoszonego przez wnioskodawczynię ad. 1 wniosku dowodowego w postaci dowodu z odpisu ww. księgi wieczystej obejmującej wpisy wykreślone, podczas gdy ww. dowód zgłoszony został dla ustalenia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy;

b) art. 233 § 1 kpc poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i nieuwzględnienie zasad prawidłowego rozumowania oraz zasad wiedzy i doświadczenia życiowego poprzez brak wszechstronnej analizy przeprowadzonych dowodów, co w konsekwencji doprowadziło do dowolnego i nieprawidłowego przyjęcia, iż wnioskodawczym nie wykazała początkowego okresu posiadania urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej będących przedmiotem niniejszego postępowania w postaci linii SN 15 kV oraz WN 110 kV, ciągłości ich posiadania przez poprzedników prawnych wnioskodawczym i samą wnioskodawczynię oraz upływu wymaganego okresu posiadania prowadzącego do zasiedzenia, podczas gdy okoliczności te potwierdza materiał dowodowy niniejszej sprawy.

II.

(...) S.A. zaskarżyła w całości postanowienie Sądu Rejonowego oddalające jej wniosek o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu na nieruchomości Uczestników, wnosząc o zmianę zaskarżonego postanowienia stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu na rzecz Wnioskodawcy zgodnie z jego żądaniem i zasądzenie od Uczestników na rzecz Wnioskodawcy ad 2) kosztów postępowania przed Sądem I i II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono naruszenie:

1. art. 285 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 551 k.c. wz. z art. 176 § 1 k.c. w zw. z art. 292 k.c. poprzez niezasadne przyjęcie, że przy konstrukcji służebności gruntowej o treści służebności przesyłu celowe jest oznaczenie nieruchomości władnącej oraz wykazanie przeniesienia jej posiadania ze Skarbu Państwa na rzecz przedsiębiorstwa państwowego będącego poprzednikiem prawnym wnioskodawcy, aby przez to wykazać przeniesienie posiadania służebności gruntowej o treści służebności przesyłu,

2. art. 232 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez dowolną ocenę dowodów przez Sąd I instancji przez uznanie, że nie doszło do przeniesienia posiadania służebności gruntowej o treści służebności przesyłu ze Skarbu Państwa na przedsiębiorstwo państwowe będące poprzednikiem prawnym Wnioskodawcy ad 2) z tego względu, że nie została przedstawiona decyzja uwłaszczeniowa dotycząca nieruchomości władnącej, wydana na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79, poz. 464 ze zm.), podczas gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie (w szczególności zeznania świadka D. D. oraz zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 roku), pozwalał na poczynienie ustalenia (także jako domniemania faktycznego), że w istocie doszło do przeniesienia posiadania służebności pomiędzy tymi podmiotami, bez szczegółowego wykazywania przez Wnioskodawcę ad 2) przeniesienia posiadania oznaczonej nieruchomości władnącej,

3) art. 234 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i pominięcie wniosku, że w skład przedsiębiorstwa przesyłowego (będącego poprzednikiem prawnym Wnioskodawcy ad 2) w ujęciu przedmiotowym, co do zasady wchodzi nieruchomość władnąca, związana z urządzeniami przesyłowymi, za pomocą których przedsiębiorstwo przesyłowe wykonuje swoją działalność, przy czym zbyteczne jest oznaczanie takiej nieruchomości,

4) art. 172 § 1 k.c. w zw. z art. 292 k.c. poprzez błędne przyjęcie, iż nie upłynął okres potrzebny do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu przez Wnioskodawcę ad 2), podczas gdy prawidłowa ocena sprawy powinna prowadzić do wniosku, że Wnioskodawca ad 2) nabył przedmiotową służebność z upływem lat 20 (względnie 10 lat) od dnia rozpoczęcia posiadania służebności jako posiadacz w dobrej wierze,

5) art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. przez wadliwe sporządzenie uzasadnienia i nie wyjaśnienie w jaki sposób Sąd I instancji doszedł do ustalenia, że zgodnie z wnioskiem Wnioskodawcy ad 2) termin zasiedzenia służebności miał upłynąć z dniem 18 września 2009 r. oraz, że Wnioskodawca ad 2) wskazywał jako początek posiadania służebności datę nabycia nieruchomości przez Uczestników, zaś urządzenia przesyłowe zostały zlokalizowane na nieruchomości, gdy jej właścicielem był Skarb Państwa (str. 15-16 uzasadnienia), podczas gdy Wnioskodawca ad 2) nie sformułował takich twierdzeń, a nadto poprzez pominięcie w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia wyjaśnienia, czy Wnioskodawca ad 2) i jego poprzednicy prawni byli posiadaczami służebności w zlej czy w dobrej wierze,

6) art. 520 § 1 i 2 k.p.c. poprzez niezasadne obciążenie Wnioskodawcy ad 2) kosztami postępowania.

Uczestnicy M. M. (1) i E. M. wnieśli o oddalenie obu apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje obu wnioskodawców uznać należało za zasadne.

Zasadniczo podstawą oddalenia wniosków o zasiedzenie służebności była ocena Sądu Rejonowego o tym, iż wnioskodawcy nie wykazali, aby ich poprzednicy prawni przejęli posiadanie służebności opisanej wnioskami od Skarbu Państwa. Sąd I instancji wskazał na to, iż przejście posiadania nie zostało wykazane decyzją uwłaszczeniową dotyczącą nieruchomości władnącej, wydanej na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79, poz. 464 ze zm.). W ocenie Sądu Rejonowego decyzja taka mogła stwierdzać, że przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w S., jako wykonujące zarząd nieruchomością, kontynuowało po dniu 5 grudnia 1990 r. posiadanie, które do dnia 1 lutego 1989 r. było przypisywane Skarbowi Państwa, a później bezpośrednio już temu przedsiębiorstwu.

Nadto, uzasadnienie zaskarżonego postanowienia wskazuje na to, iż Sąd I instancji za przesłankę niweczącą roszczenie wnioskodawców uznał brak dokumentu potwierdzającego wyrażenie przez właściciela nieruchomości zgody na posadowienie linii elektroenergetycznych.

Oceny takiej nie sposób jednak podzielić.

I.

Zgodnie z art. 176 § 1 k.c. przedsiębiorca energetyczny może doliczyć do swojego, jak i swoich poprzedników prawnych, okres posiadania Skarbu Państwa, o ile zostaną spełnione wskazane w tym przepisie przesłanki. Dotyczy to przede wszystkim obowiązku udowodnienia przez przedsiębiorcę energetycznego, że doszło do przeniesienia posiadania na rzecz jego lub jego poprzedników prawnych przez Skarb Państwa. Nie chodzi przy tym o wykazanie, iż wnioskodawcy są następcami prawnymi przedsiębiorstwa państwowego, lecz o wykazanie przeniesienia posiadania służebności przez Skarb Państwa na poprzednika prawnego pozwanej lub pozwaną. Przyjąć należy, iż skuteczność przeprowadzenia tego dowodu wymaga indywidualnej oceny sądu w każdym postępowaniu.

Nie istnieją spory doktrynalnie czy orzecznicze co do tego, iż do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 3, poz. 11), obowiązywała zasada jednolitego funduszu własności państwowej, zgodnie z którą Państwo było jedynym właścicielem całego mienia państwowego, niezależnie od tego, w czym zarządzie mienie to się znajdowało. A zatem, do tego dnia państwowym osobom prawnym przysługiwało względem przydzielonych części mienia ogólnonarodowego prawo określane zazwyczaj jako prawo zarządu lub prawo do tzw. zarządu operatywnego (zob. np. uchwała z dnia 7 listopada 1980 r., III CZP 2/80). A więc, nie przysługiwało im prawo własności tego mienia, jak i również nie były uznawane za jego posiadaczy, gdyż takie prawa przysługiwały Skarbowi Państwa, czego konsekwencją było m.in. to, iż nabywanie praw własności poprzez zasiedzenie mogło nastąpić nie przez państwową osobę prawną sprawującą zarząd, lecz przez Skarb Państwa, co dotyczyło również zasiadywania służebności gruntowej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2003 r., V CK 24/03, z dnia 9 lutego 2012 r., III CZP 93/11, czy wyrok z dnia 9 grudnia 2009 r., IV CSK 291/09).

Dopiero z dniem 1 lutego 1989 r. doszło do uchylenia przytoczonej wyżej zasady ustrojowej, dzięki czemu państwowe osoby prawne uzyskały zdolność prawną do nabywania prawa własności, lecz ustawa z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny nie przekształciła ex lege stosunków własnościowych państwowych osób prawnych w stosunku do składników majątkowych, które w dniu 1 lutego 1989 r. były w zarządzie tych osób. Takie przekształcenie nastąpiło w prawo własności, w stosunku do gruntów będących własnością Skarbu Państwa w prawo użytkowania wieczystego, **a w stosunku do budynków, innych urządzeń** i lokali znajdujących się **na tych gruntach** w prawo własności dopiero z dniem 5 grudnia 1990 r., na podstawie art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. z dnia 20 listopada 1990 r.) (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991 r., III CZP 38/91).

Urządzenia przesyłowe, a zwłaszcza linie energetyczne i słupy, to rzeczy ruchome, a więc inne urządzenia w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości. Z brzmienia tego przepisu wynika, iż nabycie wymienionych tam przedmiotów następuje z mocy prawa, a zatem ewentualna decyzja ma charakter deklaracyjny.

Reasumując, tą część rozważań wskazać należy na to, iż istnienie decyzji administracyjnej wydanej w na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami ma charakter jedynie dowodowy i służący porządkowaniu stosunków własnościowych **dotyczących nieruchomości, budynków i innych urządzeń** będących w zarządzie państwowych osób prawnych, co zostało wyjaśnione również w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2013 r. wydanego w sprawie o sygn. akt II CSK 10/13.

Nie dostrzegł jednak Sąd Rejonowy tego, że poczynszy od uchwały Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2003 r. (III CZP 79/02), przez kolejne orzeczenia, w tym m.in. uchwały z 7 października 2008 r. (III CZP 89/08), czy z dnia 22 maja 2013 r. (III CZP 18/13), orzecznictwo tego Sądu nie tylko wykreowało służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu (wprowadzonej do k.c. dnia 3 sierpnia 2008 r.), ale dopuściło także możliwość zasiedzenia przez przedsiębiorstwo przesyłowe powyższej służebności gruntowej przed wejściem w życie art. 305¹ - art. 305⁴ k.c. przez odpowiednie stosowanie art. 292 w związku z art. 172 k.c. (zob. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08). Wskazane podstawy prawne nie powodują naruszenia zasady numerus clausus praw rzeczowych, ani zasad konstytucyjnych, dotyczących ochrony własności, gdyż chodzi tu o służebności

gruntowe, a więc o ograniczone prawo rzeczowe znane od wieków i powszechnie obecne w systemach prawnych. Z kolei, prawo własności jest najszerszym prawem rzeczowym o charakterze bezwzględny, co jednak nie znaczy, że prawem absolutnym i na podstawie ustaw, zgodnie z powołanym w skardze art. 64 Konstytucji RP może ono doznać w określonych ustawowo przypadkach ograniczenia treści i wykonywania. Takie ograniczenie dla właściciela nieruchomości obciążonej powstaje w razie ustanowienia lub zasiedzenia służebności gruntowej, w tym służebności przesyłu lub - przed 3 sierpnia 2008 r. - służebności odpowiadającej jej treścią (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2015 r. IV CSK 203/14).

Dodatkowo dostrzec należy, iż wielokrotnie orzecznictwo Sądu Najwyższego analizując praktycznie znaczenie instytucji służebności gruntowej odpowiadającą treści służebności przesyłu czyniło to poprzez pryzmat specyfiki technicznej sieci przesyłowych, celu istnienia takiej służebności, który polegał na zwiększeniu użyteczności funkcjonalnej przedsiębiorstwa przesyłowego oraz „oczywistości dysponowania przez przedsiębiorstwo nieruchomościami wchodzącymi w jego skład”, i przyjmowało, że nie jest konieczne oznaczenie nieruchomości władnącej, której nie należy w ogóle identyfikować, a zasiedzenie służebności następuje do dnia 1 lutego 1989 r. na rzecz Skarbu Państwa, zaś po tej dacie na rzecz przedsiębiorcy przesyłowego (zob. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2014 r. w sprawie V CSK 553/13, które zawiera opis dorobku orzeczniczego tego Sądu w analizowanej kwestii).

Powyższe okoliczności wskazują na to, iż Sąd Rejonowy w sposób nieuprawniony następstwa prawnego posiadania służebności tu opisywanej dopatrywał się w fakcie jej związania z konkretną nieruchomością przedsiębiorstwa przesyłowego, miał skupić się na funkcjonalnych powiązaniach elementów infrastruktury energetycznej posadowionej na nieruchomości uczestników z przedsiębiorstwami przesyłowymi wnioskodawców i ich następców. W rozpoznawanej sprawie nie ma wobec tego decydującego znaczenia, co starano się ustalić w sprawie, jaki był związek linii przesyłowej znajdującej się na nieruchomościach uczestników z nieruchomościami władnymi, lecz to, czy urządzenia te wchodziły w skład przedsiębiorstwa wnioskodawców i jego poprzedników prawnych.

Jak wynika z poglądu wyrażonego w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2013 r. wydanego w sprawie I CSK 253/13 przesyłanie energii za pomocą linii przesyłowych przebiegających nad powierzchnią nieruchomości uczestnika postępowania daje wymierne korzyści ekonomiczne przedsiębiorstwu przesyłowemu, co jak się zdaje pozwala na ustalenie związku takiego korzystania z przedsiębiorstwem prowadzonym przez wnioskodawcę.

Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami (Dz. U. Nr 79, poz. 464 z późn. zm.), przewidujący m.in. przejście ex lege prawa własności „do innych urządzeń” posadowionych na nieruchomościach stanowiących własność Skarbu Państwa a będących w zarządzenie państwowych osób prawnych, winien być interpretowany z uwzględnieniem wykładni funkcjonalnej art. 292 w związku z art. 172 k.c., gdyż służebność gruntowa odpowiadająca treści służebności przesyłu to składnik majątku funkcjonalnie powiązany z całym przedsiębiorstwem przesyłowym, jako zorganizowaną masą majątkową służącą świadczeniu usług przesyłowych.

Sposoby pochodnego nabycia posiadania regulują przepisy art. 348-351 k.c.

Posiadanie służebności jest jednak odrębną postacią posiadania niż posiadanie rzeczy. Nie obejmuje ono władania rzeczą, ale faktyczne korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności. Posiadanie rozciąga się na nieruchomość i jej części składowe, a skoro za części składowe uważane są prawa związane z własnością, to posiadacz nieruchomości uprawniony jest do posiadania służebności związanych z nieruchomością władnącą. Osoba, na rzecz której nastąpiło przeniesienie posiadania nieruchomości władnącej, uprawniona jest do posiadania służebności związanych z tą nieruchomością. Przeniesienie posiadania nieruchomości władnącej powoduje także przeniesienie posiadania służebności z nią związanej i jest wystarczającym tytułem legitymującym do wykonywania posiadania w granicach, w jakich nastąpiło przeniesienie. Dostrzec przy tym należy, iż Skarb Państwa jest w stosunkach cywilnoprawnych personifikacją państwa i szczególną osobą prawną, w tym sensie, że nie ma siedziby ani organów w rozumieniu art. 38 k.c. Co do zasady, państwo wykonuje uprawnienia właścicielskie w odniesieniu do własnych nieruchomości za pośrednictwem różnych organów oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających

osobowości prawnej, a przed 1 lutego 1989 r. - także za pośrednictwem państwowych osób prawnych. Po 1 lutego 1989 r. powstała konieczność przyznania państwowym osobom prawnym takiego prawa do wykorzystywanych przez nie nieruchomości państwowych, którego wykonywanie zwiększyłoby ich uprawnienia do tych składników mienia w porównaniu z zakresem uprawnień wynikających z wykonywanego zarządu. Ustawodawca musiał też ustalić reguły nabywania tego prawa lub potwierdzenia jego istnienia (zob. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2007 r. I CSK 64/07)

Uzasadnienie Sądu Rejonowego zawiera analizę tego kto zarządzał liniami energetycznymi będącymi przedmiotem sprawy do 12 lipca 1993 r. Podmiotem, który w sposób wyłączny władał do tego czasu przedsiębiorstwem w skład którego wchodziły te linie było przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w S..

Nadto, historycznie rzecz ujmując z przedłożonych przez wnioskodawców dokumentów wynika, iż w 1952 roku zostało utworzone przedsiębiorstwo państwowe o nazwie Zakład (...). W kolejnych latach następowały zmiany nazwy tego przedsiębiorstwa. W dniu 1 stycznia 1958 roku utworzono przedsiębiorstwo państwowe o nazwie Zakłady (...), w jego skład wszedł Zakład (...) w S. z obszarem działania w województwie (...). Zarządzeniem Ministra Energetyki i Energii Atomowej z dnia 9 czerwca 1976 roku połączono przedsiębiorstwa państwowe pod nazwą Zakłady (...) oraz Zakłady (...), zakłady wchodzące w skład przedsiębiorstwa następnie zgrupowano we Wspólnocie (...) i (...) Brunatnego, następnie Wspólnotę rozdzielono, a mienie przedsiębiorstw podzielono. Zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 roku zostało utworzone przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w S., które sprawowało zarząd nad wszystkimi liniami przesyłowymi opisanymi wnioskami, następnie przekształcone w dniu 12 lipca 1993 r. w spółkę akcyjną - Zakład (...) Spółka Akcyjna w S., po zmianie firmy w dniu 30 listopada 1999 r. na (...) S.A. w S. (k. 168). Następnie w dniu 17 grudnia 2002 r. (...) S.A., (...) S.A. i inne połączyły się przez przeniesienie całych majątków na (...) S.A., która zmieniła nazwę na Grupa (...) spółka akcyjna, a od 13 października 2004 roku (...) spółka akcyjna. (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w P. wyposażono w majątek służący dystrybucji energii w drodze wniesienia aportu, 30 czerwca 2007 roku umową zbycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa (...) nabyła od (...) oddział przedsiębiorstwa - zorganizowany zespół składników majątkowych i niemajątkowych.

W międzyczasie, gdyż w oparciu o zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu nr 196/O./93 z dnia 9 lipca 1993 r. dokonano podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w S. wyodrębniając z jego majątku opisane załącznikiem do zarządzenie składniki w celu ich wniesienia do (...) S.A. w W. (k. 488). Jednym z takich składników były linie 220 kV K. - G. (k. 491).

Marginalnie tylko zwrócić należy uwagę na to, iż konsekwencją akceptacji poglądu Sądu Rejonowego, który de facto sprowadza się do stwierdzenia, iż przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w S. zarządzał sieciami energetycznymi, których fragmenty były posadowione na nieruchomości uczestników, lecz nie nabył ich posiadania, była by akceptacja tezy, iż co prawda przedsiębiorstwo państwowe nabyło prawo własności tych instalacji, lecz nie nabyło ich posiadania, a więc i posiadania służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu. Taki hipotetyczny stan faktyczny nie może zyskać akceptacji, gdyż oznaczałoby to również akceptację tezy, iż posiadanie tej służebności po 5 grudnia 1990 r. było by wykonywane również przez Skarb Państwa. A takiego twierdzenia w niniejszej sprawie nie wykazywano.

Reasumując, wnioskodawcy w niniejszej sprawie wykazali ciągłość ich posiadania służebności opisanej wnioskami wywodzonej co najmniej od 13 grudnia 1983 r., zaś w przypadku linii 15 kV od 31 stycznia 1978 r., a zatem zarzuty apelacyjne wnioskodawców co do przeciwnych twierdzeń i ocen Sądu I instancji były trafne.

II.

Bezsporne było to, iż ani uczestnicy, ani też podmiot od którego nabyli nieruchomość opisaną wnioskami nie wyrażali zgody na posadowienie na tej nieruchomości urządzeń przesyłowych. Okoliczność ta jednak sama przez się nie może stanowić o braku dobrej wiary zasiadającego służebność jej posiadacza.

Orzecznictwo Sądu Najwyższego przyjmuje, iż dobrej wiary zasiadającego posiadacza nie wyłącza wiedza o prawie własności przysługującym osobie trzeciej. Występuje ona wówczas, gdy ingerowanie w cudzą własność w zakresie odpowiadającym służebności rozpoczęło się w takich okolicznościach, które usprawiedliwiały przekonanie posiadacza, że nie narusza on cudzego prawa (np. wyrok z dnia 10 lipca 2013 r. w sprawie V CSK 320/12).

W uzasadnieniu powyższego orzeczenia Sąd Najwyższy wyraził również pogląd, iż domniemanie dobrej wiary posiadacza, wskazane w treści art. 7 k.c., wzruszyć może jedynie dowód, że posiadacz w chwili rozpoczęcia posiadania w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu wiedział lub mógł się dowiedzieć o tym, że narusza to prawo innej osoby. Oznacza to, że późniejsze dowiedzenie się przez posiadacza lub jego poprzednika o stanie rzeczy skutkującym zmianą dotychczasowego przekonania, że posiadaniem niczyjego prawa nie narusza lub narusza dla biegu terminu zasiedzenia nieruchomości jest okolicznością irrelevantną, zaś bieg tego terminu może być przerwany przez czynności właściciela polegające na podjęciu czynności przed właściwym sądem powszechnym, polubownym lub innym organem, przedsięwzięte bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia, wszczęcie mediacji, czy wręcz uznania.

W niniejszej sprawie właściciele nieruchomości opisanej wnioskami nie wykazywali, aby kiedykolwiek podjęli jakiegokolwiek, konkretnie czynności, które mogły by przerwać bieg terminu zasiedzenia nieruchomości. Z zeznań uczestników wynikało wprost, iż nie sprzeciwiali się czynnościami związanym z eksploatacją linii, nie protestowali. Uczestnik podał, iż poszedł kiedyś do „rejonu w S.” i rozmawiał na temat ewentualnego odszkodowania lecz go wyśmiano (k. 306).

W uzasadnieniu postanowienia z dnia 5 lipca 2012 r. wydanego w sprawie o sygn. akt IV CSK 606/11 Sąd Najwyższy dzieląc tzw. tradycyjne rozumienie pojęcia „dobrej wiary” sprowadzające się do przekonania posiadacza służebności, że służy mu stosowne uprawnienie do władania rzeczą, nie wyklucza w pewnych sytuacjach, traktowania posiadacza w złej wierze tj. takiego który wiedział lub powinien był wiedzieć, że nie jest właścicielem na równi z posiadaczem w dobrej wierze, jeżeli przemawiają za tym, że względu na szczególne okoliczności sprawy, zasady współzycia społecznego. Za szczególne okoliczności Sąd Najwyższy uznał potrzebę dalszego utrzymania urządzeń przesyłowych znajdujących się na działce stanowiącej obecnie własność uczestnika, po nabyciu jej od Skarbu Państwa, jako niezbędnych dla zaopatrzenia ludności w energię elektryczną, która nie była, zarówno w tamtym czasie jak i w następnych latach przez uczestników kwestionowana. Również zasady doświadczenia życiowego pozwoliły sądzić, że obciążenie działki nie pozostawało bez wpływu na cenę jej nabycia, zaś uczestnicy przez kilkadziesiąt lat nie protestowali przeciwko obecności urządzeń i nie ubiegali się w ramach przysługujących im środków prawnych o zmianę ich lokalizacji, co pozwoliłoby bezkonfliktowo i bez uszczerbku dla istotnych interesów znacznej grupy odbiorców energii podjęcie w stosownym czasie starań o zmianę istniejącego stanu rzeczy.

Dostrzec należy więc podobieństwo stanu faktycznego zaistniałego w niniejszej sprawie ze stanem faktycznym w sprawie rozpoznawanej przez Sąd Najwyższy. Uczestnicy nabywając w dniu 29 sierpnia 1984 r. działkę o nr (...), nabywali ją jako jedną z trzech działek będących częścią nieruchomości rolnej, na której już funkcjonowały linie energetyczne opisane wnioskami.

Analizując ustaloną przez Sąd I instancji historię funkcjonowania dwóch linii energetycznych: linii 110 kV numer (...) relacji P.-G. oraz linii 220 kV relacji K.-G. zwrócić uwagę należy na to, iż w aktualnym kształcie i przebiegu linie te funkcjonują co najmniej od dnia 13 grudnia 1983 r., tj. od dnia ich technicznego odbioru poprzedzonego przebudową dotychczasowej linii 110 kV i zastąpieniem drewnianego słupa konstrukcją stalową na betonowych fundamentach, gdzie zmianie również uległ sam przebieg linii napowietrznych istniejących już wcześniej, gdyż w latach pięćdziesiątych ubiegłego wieku. Skoro wniosek o zasiedzenie służebności ma dotyczyć korzystania z widocznego urządzenia elektroenergetycznego, to początku biegu zasiedzenia posiadania tej służebności należy się dopatrywać w posadowieniu aktualnie funkcjonujących urządzeń.

Tym niemniej nie sposób nie dostrzec tego, iż ze szcątkowej dokumentacji technicznej przedłożonej przez wnioskodawców wynika, iż linia 110kV rozpoztarta na słupach drewnianych, na nieruchomości której dotyczył

wniosek została przeprowadzona zgodnie z projektem z dnia 15 lipca 1950 r. w celu zasilania Fabryki (...) w S. i Kombinatoru (...) w S. (k. 25). Wnioskodawca również przedłożył dokumentację przebudowy tej linii z maja 1982 r., gdzie jako inwestor został podany Zakład (...), zawierającą m.in. zgodę na kapitalny remont linii, ze zmienioną trasą udzieloną przez architekta miasta (k. 34). W dniu 13 grudnia 1983 r. odebrano technicznie od wykonawcy dopuszczając ją do eksploatacji (k. 43 - 47). Również zaprojektowana linia 220 kV mająca biegnąć wzdłuż opisanej wyżej linii 110 kV wznoszona była również w oparciu o projekt techniczny (k. 773-774).

Wnioskodawcy przedłożyli również fragmenty dokumentacji technicznej modernizacji i kapitalnego remontu linii 15 kV numer 101, W. – R., ze stycznia 1978 r., z której wynika, iż projektant uzgadniał przebieg tej linii (k. 51).

Sąd Okręgowy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie w pełni aprobuje pogląd Sądu Najwyższego, wyrażony w wyroku z dnia 14 listopada 2012 r., sygn. II CSK 120/12, że państwowe osoby prawne, które w okresie przed dniem 31 stycznia 1989 r., w wyniku realizacji inwestycji przesyłowych, przebiegających przez nieruchomości nie należące do przedsiębiorstwa przesyłowego, co do których wydane były decyzje administracyjne o przebiegu linii przesyłowej i pozwolenia budowlane (co mogło również mieć miejsce w niniejszej sprawie, a o tym świadczy szereg dokumentów projektowych technicznych i związanych z uzgodnieniami związanymi z przebiegiem linii), objęły w dobrej wierze posiadanie służebności, jako korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści tej służebności. Podkreślić należy, iż realizując inwestycję przesyłową, jak i nie napotykając ze strony właściciela żadnego oporu i sprzeciwu, poprzednik prawny pozwanego miał pełne podstawy do usprawiedliwionego w tych okolicznościach przekonania o istnieniu po jego stronie prawa do zajęcia części działki ojca powoda, a następnie samego powoda na cele związane z przebiegiem linii przesyłowej i dalszego z niej korzystania choćby w związku z potrzebą konserwacji urządzeń. To zaś decyduje o istnieniu wówczas po jego stronie dobrej wiary.

Przytoczone wyżej okoliczności posadowienia linii energetycznej oraz faktyczna bezczynność uczestników w artykułowaniu i dochodzeniu jakichkolwiek roszczeń pozwalają uznać, iż posiadanie służebności przez poprzedników prawnych wnioskodawców miało cechy posiadania w dobrej wierze, gdyż ich ingerencja w prawo własności uczestników i poprzednich właścicieli nieruchomości mogła być związana z usprawiedliwionym przekonaniem działania w interesie odbiorców prądu, w tym i samych zainteresowanych. A zatem, również z przekonaniem podejmowania działań nie naruszających praw osób, przez których nieruchomości przebiegały linie i urządzenia energetyczne.

Ustalając dobrą wiarę poprzedników prawnych wnioskodawców „w posiadaniu” Sąd Okręgowy, jako sąd meriti zobowiązany był wskazać na termin rozpoczęcia tego posiadania. Zgodzić się należy z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 24 maja 2013 r. w sprawie o sygn. akt V CSK 287/12, iż przedsiębiorca przesyłowy posiada nieruchomość w zakresie służebności przesyłu od chwili wejścia na grunt w celu wybudowania urządzenia służącego do przesyłania energii elektrycznej. W niniejszej jednak sprawie zaistniały wątpliwości dotyczące zakresu ograniczeń związanych z funkcjonowaniem na działce nr (...) linii wysokiego napięcia 110 kV i 220 kV, stąd przyjąć należało, iż objęcie w posiadanie służebności dotyczących tych konkretnych linii, wobec braku innej daty pewnej, ustalić należy na dzień odbioru technicznego tych dwóch linii energetycznych, tj. na dzień 13 grudnia 1983 r., zaś w przypadku linii 15 kV - 31 stycznia 1978 r.

Przyjmując jednocześnie dobrą wiarę „poprzedników prawnych w posiadaniu” wnioskodawców zmieniono zaskarżone postanowienie w trybie art. 386 § 1 k.p.c. w taki sposób, iż ustalono nabycie poprzez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności gruntowej obciążającą nieruchomość stanowiącą działkę gruntu numer (...) położoną w miejscowości W. przy ul. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta KW (...), a będącą własnością uczestników M. M. (1) i E. M., polegającą w szczególności na eksploatacji, dokonywaniu kontroli, przeglądów, konserwacji modernizacji i remontów, usuwaniu awarii, wymianie urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej, dokonywaniu przesyłu energii elektrycznej oraz na prawie wstępu na obciążony grunt w celu wykonywania przedmiotowych prac, na której posadowione są urządzenia infrastruktury energetycznej:

- na rzecz (...) S.A. z siedzibą w P. (poprzednik prawny wnioskodawcy (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.) w zakresie napowietrznej linii elektroenergetycznej 15 kV numer 101 relacji G.-D. z dniem 31 stycznia 1998 r. oraz napowietrznej linii elektroenergetycznej 110 kV numer (...) relacji P.-G. z dniem 13 grudnia 2003 r.,
- na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. (poprzednika prawnego wnioskodawcy (...) S.A. z siedzibą w K.) z dniem 13 grudnia 2003 r. w postaci napowietrznej linii elektroenergetycznej 220 kV relacji K.-G..

Przy czym oddalenie wniosku (...) S.A. z siedzibą w K. w pozostałym zakresie dotyczyło żądania ustalenia zasiedzenia z dniem 1 maja 1994 r. Już tylko z zeznań świadków A. Ł. wynika, że mogły istnieć różnice między miejscem posadowienia słupów, na których rozpięta została linia 220 kV, a istniejąca do tej pory linia 110 kV (k. 327 i 813) oraz w jej przebiegu, na co z kolei wskazują zeznania świadka Z. D. (k. 811).

Z ustaleń poczynionych przez biegłą sądową K. P. wynika, iż zasięg oddziaływania linii przesyłowych wnioskodawców pokrywa prawie całą nieruchomość uczestników, a zatem ustalając przestrzenny zakres zasiedzianego prawa należało przyjąć, iż nastąpiło ono w zakresie opisanym w wersji I opinii opisanej w k. 671 akt.

O kosztach postępowania przed Sądem zarówno pierwszej jak i drugiej instancji orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. ustalając, że każda ze stron ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie. Sąd Okręgowy nie stwierdził okoliczności, które przemawiałyby stosownie do treści art. 520 § 2 i 3 k.p.c. za odmiennym rozstrzygnięciem. Wskazać należy, iż sprawach nieprocesowych zasadniczo nie występuje sprzeczność interesów między uczestnikami, którzy domagają się podziału do korzystania niezależnie od tego, jaki sposób dokonania podziału proponują i jakie wnioski składają. Co prawda, w treści postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2011 r. w sprawie III CZ 27/11 wyrażono pogląd, iż w sprawie o zasiedzenie, w której uczestnik żąda oddalenia wniosku, zachodzi sprzeczność interesów uczestników postępowania, uzasadniające rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zgodnie z art. 520 § 3 zdanie pierwsze k.p.c., tym niemniej dostrzec należy, iż uczestnicy mimo „przegrania sprawy” doznali ograniczenia ich prawa własności. Obciążenie ich kosztami postępowania w takiej sytuacji, gdy wpływ czasu nakazywał sformalizowanie wzajemnych relacji między wnioskodawcami a uczestnikami w zakresie korzystania z nieruchomości opisanej wnioskiem według reguł powyższego przepisu nie było by godne aprobaty, gdyż we wspólnym ich interesie leżało rozstrzygnięcie sprawy likwidujące niepewność prawną co do korzystania przedsiębiorców przesyłowych z nieruchomości uczestników.